

Advies voor een effectieve aanpak bij de Ontheffing lichtbak Vos – bij het Aanvalsplan Grutto

Door E. B. Oosterveld, in opdracht van de werkgroep predatiebeheer bij het Aanvalsplan Grutto

Predatie door Vos vormt in het huidige Nederlandse weidelandschap een bedreiging voor weidevogels, omdat het, naast een tekortschietende habitatkwaliteit, vaak leidt tot een te lage reproductie bij de weidevogels. In het faunabeleid is de Ontheffing lichtbak Vos een effectief instrument om de schade door de Vos aan weidevogels te beperken. In veel provincies is de Ontheffing echter doelwit van bezwaarprocedures die de toepassing van dit beleidsinstrument aanvechten. We hebben de ervaringen met de inzet van de ontheffing lichtbak Vos bij de provincies op een rijtje gezet en geanalyseerd. Op grond hiervan zetten we in deze notitie een aantal factoren op een rij waarmee de kans op een succesvolle aanpak bij de Ontheffing kan worden vergroot.

Eerst de bevindingen van faal- en succesfactoren op een rij. Faalfactoren zijn argumenten op grond waarvan een ontheffing in een bezwaarprocedure tot nu toe ongeldig werd verklaard. Succesfactoren zijn argumenten op grond waarvan een ontheffing tot nu toe standhield in bezwaarprocedures.

Faalfactoren

- Onvoldoende onderbouwing dat het alternatief ('andere bevredigende oplossing') op orde is. Bezwaarcommissies en rechters hanteren verschillende definities van het 'alternatief'. Onvoldoende onderbouwing speelt als het op orde zijn van het weidevogelbroedhabitat als alternatief wordt gezien. Dit is moeilijk te bewijzen. Het speelt minder als andere vormen van vossenbestrijding als alternatief worden gezien. Dat is makkelijker aan te geven,
- Onvoldoende (gebiedsspecifieke) onderbouwing van rol Vos,
- Onvoldoende bewijs voor meerwaarde nachtelijk afschot ten opzichte van afschot overdag.

Succesfactoren

- Onderbouwing rol Vos met mengsel van algemene wetenschappelijke literatuur en gebiedspecifieke gegevens, inclusief toegenomen verspreiding van de Vos vanaf de jaren tachtig,
- Een provinciebreed overzicht van maatregelen voor verbetering broedhabitat weidevogels, met analyse van de beperkingen daarvan met betrekking tot effectiviteit bij veel predatie,
- Uitgebreide onderbouwing van beperkingen van verplaatsen Vossen en van elektrische rasters,
- Inbedding van bejaging Vos in geheel van bescherming en habitat- en landschapsmaatregelen volgens provinciaal actieplan,
- Onderbouwing effectiviteit van aanvullend nachtelijk afschot met afschotgegevens,
- Stevige onderbouwing schil van 3 of 5 km met onderzoeksgegevens terreingebruik Vos.

Advies

1. Maak gebruik van argumenten, onderzoek en gegevens die succesvol door andere provincies zijn gebruikt. Het is effectiever van elkaar te leren dan steeds opnieuw het wiel uit te vinden,
2. Beschouw de invloed van predatie op weidevogels en de rol van de Vos als afdoende wetenschappelijk bewezen (zie bijlage A&W-notitie 22-288). Gebruik deze bewijsvoering en vul die aan met zoveel mogelijk gebiedsspecifieke gegevens,

3. Geef uitgebreide beschrijving van inpassing van Vossenbeheer in geheel van bescherming en habitat- en landschapsmaatregelen, bij voorkeur in een provinciaal actieplan,
4. Beargumenteer waarom alternatieve methoden om Vossenpredatie te beperken tekortschieten,
5. Gebruik bestaand onderzoek naar terreingebruik Vos voor onderbouwing van schil van 3 of 5 km (bijvoorbeeld Van Bommel, F., Thissen, J. (2017). Literatuuronderzoek: Naar een effectieve wijze van vossenbeheer. Projectnummer 026-17. Van Bommel Faunawerk),
6. Beoordeel de lichtbak (+ nachtzichtapparatuur) als een effectieve aanvulling op de vrijstelling door de mogelijkheid van extra afschot. Onderbouw dit met een goede afschotregistratie met onderscheid tussen vrijstelling en ontheffing,
7. De urgentie om predatie te beperken is zo hoog, dat met het vossenbeheer niet gewacht kan worden tot het weidevogelhabitat op orde is. Ondersteun daarom predatiebeheer, parallel aan beheer habitatkwaliteit, beleidsmatig, ook bij de rechter,
8. Procedeer door. Volgens juristen creëert dit betere jurisprudentie,
9. Probeer discussie met bezwaarmakers aan te gaan om de bredere consequenties van predatie voor ontwikkeling natuurinclusieve landbouw (afnemende motivatie bij beheerders) in de afweging te betrekken (maar heeft voornamelijk zin bij breder werkende groepen; bij principiële dierenbeschermers als de Faunabescherming niet),
10. Pleit voor een *speciale beleidsstatus* van weidevogelkerngebieden en Aanvalsplan Grutto-gebieden. De status zou in moeten houden dat in die gebieden
 - a. weidevogels voorop staan,
 - b. een ontheffing lichtbak Vos er automatisch geldt,
 - c. openheid en rustversturende maatregelen slechts met ontheffing mogelijk zijn,
 - d. aanpak van de belangrijkste predatoren mogelijk is met maatwerk en behoud van hun Staat van Instandhouding.

Bijlage

A&W-notitie 22-288 *Predatie bij weidevogels en de betekenis van Vos en Zwarte kraai*

De werkgroep *predatiebeheer bij het Aanvalsplan Grutto* is een landelijke werkgroep met het doel kennis en ervaring met predatiebeheer te delen onder de organisaties die betrokken zijn bij het Aanvalsplan, met het doel om in alle gebieden tot effectief predatiebeheer te komen. In de werkgroep nemen vertegenwoordigers deel van de agrarische collectieven, TBO's, wbe's/FBE's, provincies en het Ministerie van LNV. De werkgroep wordt ondersteund door Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek.

A&W/EO/26/9/2022